

140

HISTORIE 1. ZŠ

ZŠ ŠTÍTNÉHO 121,
JINDŘICHŮV HRADEC I

Válečné období

Naše škola plnila ve válečných dobách i funkci nemocnice – rok 1914.

(Pozn. Na snímku jsou
zřetelně
vidět 2 přední vchody
do školy. Vchodem
blíže k nám bylo
možno vjet průjezdem
na školní dvůr).

Jindř. Hradec:
C. a. k. reserv. nemocnice.
Neuhaus: K. u. k. Reservespital.

Období před začátkem 2. sv. války

- V této době se vše odehrávalo nečekaně, překotně.
- 18. 3. 1939 dorazila německá vojska do města.
- 19. 3. 1939 byla Štítného ulice zaplněna vojenskou vozbou, na školním dvoře byly vojenské motorky a v kovaných bednách byly dovezeny válečné potřeby. V průjezdu školy byla osobní auta pro důstojníky.
- Škola musela vyklidit část budovy, U vchodu byl zavěšen hákový kříž. V tu dobu zde byla ještě dívčí škola. Přítomnost vojáků znamenala pro výuku a práci vyučujících značné komplikace.
- Vojáci odešli 2. dubna 1939.

I v tomto období škola fungovala a třídy nacvičovaly školní besídku.

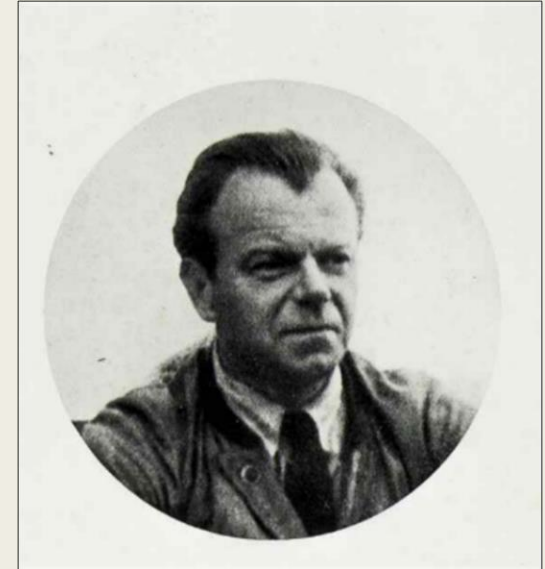

Foto – kronika školy

Obsazení německými vojsky, začátek 2. sv. války

- **1. 5. 1939** byla otevřena německá škola v Švecových kasárnách. Z naší obecné školy dívčí odešlo 24 dívek do německé školy.
- **1. 9. 1939** byl zatčen ředitel školy Bohumír Englický a starosta města Dr. Rösch a spolu s nimi dalších 11 lidí z vedení města a byli odvezeni do koncentračního tábora Buchenwaldu.
- **Vrátili se 19. května 1945** (bez pana starosty – ten zahynul).

Dr. Rösch

Bohumír Englický

Život ve škole

- **Od 7. 11. 1939 byla škola obsazena opět německým vojskem, Zabrány byly shromažďovací síň, šatna 1. tříd, školní kuchyně, pomocná třída. Od té doby nemá škola šatnu, zpěvnou třídu a tělocvičnu k výuce. (Tělocvična – byla na místě Hv.)**
- **9. ledna 1940 byly uvolněny učebny v 1. patře školy pro říšské vojsko. Výuka probíhala složitě. Povely, hlomoz a hluk rušily výuku.**
- **Byla zakázána výuka dějepisu, český jazyk nahrazen jazykem německým.**
- **1940 – v měsíci září začalo stravování žactva polévkami (ze školy se stravovalo 75 dětí) akci zajišťovalo Národní souručenství.**
- **(Okres byl zrušen, J. Hradec byl vnořen do Sudet a přidělen správně pod Telč.)**

- **1941 – výnosem OŠV v Telči byly do škol zavedeny břídlíkové tabulky k procvičování.**
- **Od 28. 11. 1941 posunut začátek výuky na 8. 30 hod. z důvodu nemožnosti zatemnění oken.**
- **2. ředitel školy Fr. Havlas byl zatčen gestapem 1. června 1942 a vězněn v Jihlavě v době heydrichiády. Po návratu zbaven funkce. (Po květnovém povstání 1945 opět jmenován do funkce.)**
- **1942 – pověřena vedením školy Gisela Jámová.**

Fr. Havlas

- **V r. 1943 – těžká válečná léta.**
Škole byl přidělen pozemek, kde žáci pěstovali brambory dle nařízení vlády.
- **1943 – školám bylo nařízeno povinně sledovat biografy – válečné týdeníky.**
- **V tomto roce byla také 2. ZŠ zabavena pro německou chlapeckou školu. Tamní čeští chlapci byli přesunuti na naší školu – probíhala střídavá výuka.**
- **Od 14. 7. 1943 byly všechny české školy přesunuty na naší školu (Obecná, Měšťanská, chlapecká i dívčí). Bylo zde 11 tříd chlapeckých a 11 tříd dívčích. Škola trpěla nedostatkem vyučovacích prostor.**

Konec války

- Ke konci války – v květnu se ve škole nacházejí němečtí uprchlíci. Po jejich odchodu nastal rychlý hromadný přesun zbytků německého vojska na západ k Američanům – odjezd probíhal ve dnech 8. 5. a 9. 5. 1945 - J. Hradcem projížděly kolony tanků aut a cisteren.
- Kolem poledne 9. 5. 1945 město osvobozeno Rudou armádou.
- Později byla škola opět zabrána - tentokrát ruskými repatrianty, kteří budovu a zařízení značně poničili – zejména kabinety pomůcek. Výuka probíhala v náhradních prostorách - v hostinci U Hamerníků, U Staňků a v evangelické kapli od 18. 6. do 19. 7. 1945.

- **Poté zde měl být ruský lazaret – jednáním se ho zdařilo přemístit do Soběslavi. Školní rok začal kvůli nutným opravám až 1. 10. 1945.**
- **Bohumír Englický se vrací z koncentračního tábora 19. 5. 1945 – 6. 10. 1945 opět jmenován řídícím učitelem namísto Havlase.**
- **Po válce zde zůstala smíšená výuka chlapců a dívek – chlapci v 1. poschodí, dívky v 2. poschodí.**
- **Byla zrušena výuka Nj, učitelé se učili ruštinu a předávali jí dále. Výuka povinné ruštiny zrušena v r. 1989/90, kdy byla nahrazena angličtinou.**

Na zdejší škole učila dlouhá léta paní učitelka Marie Kamenická.

Byla to velmi vážená paní – na školu nastoupila na praxi v roce 1941/42.

Válku si někteří z nás pamatují z jejího vyprávění.

OBĚTI VÁLKY

Na naší škole byla v roce 2016 v prostorách školní půdy objevena velice dobře ukrytá pamětní deska, která byla po válce umístěna zřejmě v prostorách vstupní chodby a pak z doposud neznámých důvodů sňata a skryta na půdě. Na desce jsou zaznamenána jména občanů Jindřichova Hradce – povětšinou žáků školy, kteří byli popraveni, či umučeni v koncentračních táborech.

Jsou zde jména
jednotlivých
občanů a celých
rodin. Nikdo z nich
se domů nevrátil.

NEZAPOMÍNEJTE NA OBĚTI Z DOBY NESVOBODY ! ČEST PAMÁTKE TĚCHTO OBČANŮ z Jindřichova Hradce,

VĚTŠINOU BÝV. ŽÁKŮ NAŠICH ŠKOL, KTEŘÍ BYLI POPRAVENI NEBO UMUČENI
VE VĚZENÍCH A KONCENTRAČNÍCH TÁBORECH
NĚMECKO-NACISTICKÝM BĚSNĚNÍM PROTI ČESKÉMU NÁRODU
V DOBĚ OKUPACE ČESKÝCH ZEMÍ V LÉTECH 1939 AŽ 1945 !

JEDNOTLIVCI:

FRANTIŠEK BLÁBOLIL.....	KAPITÁN	OSKAR KORTY.....	ZÁSTUPCE POJIŠTOVNY
GISELA BRAJEROVÁ.....	OBCHODNÍ POMOCNICE	LADISLAV LÖWY.....	OBCHODNÍK GALANTERNÍM ZB.
Ph. Dr. E. BULATÝ.....	FILOSOF	FRANTIŠEK MÁCHA.....	ŘEZNÍK
JAROSLAV ČERVÍČEK.....	DĚLNÍK	FRANTIŠEK MÁCHA.....	STUDUJÍCÍ OBCHOD. AKADEMIE
IRMA DANIHELOVSKÁ.....	MANŽELKA KNIHKUPCE	FRANTIŠKA MÁCHOVA.....	POMOCNICE OBCH. ŘEZNICKÉHO
KAREL DOSKOČIL.....	FINANČNÍ STRÁŽNÍK	THEODOR MENŠIK.....	ROLNÍK
ARNOŠT FREUND.....	OBCHODNÍK TEXT. ZB.	JAROSLAV MUŠIL.....	STUDUJÍCÍ OBCHOD. ŠKOLY
JIRÍ TOMÁŠ GANTNER.....	MECHANIK	JINDŘICH PAVLÍK.....	RUSKÝ LEGIONÁŘ, RESP. FIN. STRÁŽE
ANNA GOLDOVÁ.....	KUCHAŘKA V. V.	FRANTIŠEK PALUGYAI.....	ÚREDNÍK U FY. SCHULZ
OTILIE HARTENSTEINOVÁ.....	SOUKROMNICE	FRANTIŠEK PELTÁN.....	PODDŮSTOJNÍK LETECTVA
PAVEL HERMANN.....	MAJITEL ŠKROBÁRNY	KAREL POKORNÝ.....	STUDUJÍCÍ
IDA HOLEČKOVÁ.....	SPRÁV. CHOROBINCE, MANŽ. ŘEZNÍKA	KLÁRA POLÁKOVÁ.....	SOUKROMNICE
ANNA IRITZEROVÁ.....	SOUKROMNICE	R. N. Dr. Ph. M. VILÉM RÖSCH.....	LEKÁRNÍK, STAROSTA MĚSTA
BERTA JELÍNKOVÁ.....	OBCHODNICE	ANNA REINEROVÁ.....	OBCHOD STRÁŽNÍM ZB.
LADISLAV KUBEŠ.....	ŘEDITEL MĚŠT. ŠKOLY CHLAPECKÉ	KAREL ŘEZNÍČEK.....	PLK. GENERAL. ŠTÁBU
M. U. Dr. JOSEF KRBEČ.....	LÉKAŘ V TÁBOŘE	JIRÍ SOLPERA.....	ÚREDNÍK
PETROMILA KRBCOVÁ.....	MANŽELKA LÉKAŘE	ANNA SOLPEROVÁ.....	MANŽELKA ÚREDNÍKA
OLDŘICH KOCAR.....	SLOVENSKÝ PARTYZÁN	KATEŘINA SIEGLOVÁ.....	V DOMÁCNOSTI
ERICH KATZ.....	OBCHODNÍ PÁRUCÍ	JOSEF ŠIMEČEK.....	INSPEKTOR FIN. STRÁŽE
J. GOLDSMÍD.....	OBCHODNÍK	MILOSLAV VOŇÁSEK.....	AUTOMECHANIK
ANNA GRÖGEROVÁ.....	OBCHODNICE KOLONIÁL. ZB.	ELINKA VÁCLAVÍKOVÁ.....	MANŽELKA OBCHODNÍKA CUKROV.
ALOIS KURZWEIL.....	RABÍN	JAROSLAV VESELÝ.....	OBCHODNÍK ŽELEZ. ZB. A BARVAHI
JOSEF KOTT.....	ÚREDNÍK LÉČEBNÉHO FONDU	MARIE WIENEROVÁ.....	V DOMÁCNOSTI
JAN ZÁRUBA.....	AKT. ŘEDITEL N. B.		

RODINY:

BEINKOLESOVA.....	OBCHOD OBILÍM.....	4	OSOBY	KOHNEROVA.....	TOVÁRNA SIKO.....	3	OSOBY
BENĚŠOVA.....	OBCHOD STRÁŽ. ZB.....	2	T	LÖWYVOVA.....	OBCHOD STRÁŽ. ZB.....	2	T
J. U. Dr. BERMANNOVA.....	ADVOKÁT.....	3	T	PICHOVA.....	OBCHOD STRÁŽ. ZB.....	5	T
BIENENFELDOVA.....	OBCHOD KOŽEMI.....	3	T	SINGEROVA.....	TOVÁRNÍK PLET. ZB.....	6	T
BRUMLÍKOVÁ.....	VDOVA PO ADVOKÁTU.....	3	T	SCHULZOVA.....	VÝROBA OVOC. VÍN.....	4	T
DRESDNEROVA.....	OBCHOD STRÁŽ. ZB.....	4	T	SCHÜTZOVA.....	OBCHOD STRÁŽ. ZB.....	3	T
FELDMANNOVA.....	ÚREDNÍK.....	3	T	SPITZEROVA.....	TOV. VÝROBA KNOFLÍKŮ.....	3	T
FLEISCHNEROVA.....	MAJ. TOVÁRNÍ TRIO.....	5	T	STAMPFOVA.....	ZASILATELSTVÍ.....	3	T
FREUNDOVA.....	OBCHOD STRÁŽ. ZB.....	2	T	STEINOVA.....	MAJITEL PILY.....	3	T
GOLDSTEINOVA.....	TOVÁRNÍ VÝROBA OBUVI.....	3	T	STEINEROVA.....	SOUKROMNICE.....	2	T
GUTHOVA.....	OBCHOD STRÁŽ. ZB.....	4	T	THEINEROVA (J. U. Dr.).....	ADVOKÁT, OBCHODNÍK.....	2	T
HÖNIGOVA.....	FIN. RADA A SOUKROM.....	6	T	TIEDROVA.....	OBCHOD KOŽEMI.....	2	T
KAUDEROVA.....	OBCHOD GALANTER.....	3	T	WEINSTEINOVA.....	ÚREDNÍK.....	2	T
KOHNOVA.....	OBCHOD STRÁŽ. ZB.....	1	T	WINTEROVA.....	SOUKROM.....	2	T
KOHNOVA.....	SOUKROMÝ UČITEL.....	3	T	WINTERMITZIOVA.....	SKLENÁŘSTVÍ.....	4	T
KOHNEROVA.....	TOVÁRNA LUNETA.....	3	T	ZIMMEROVA.....	VÝROBA PRÁDLA.....	3	T
ZIMMEROVA.....	SOUKROMNÍK.....	2	OSOBY				

NEZAPOMÍNEJTE NA OBĚTI Z DOBY NESVOBODY ! ČEST PAMÁTKE TĚCHTO OBČANŮ

z Jindřichova Hradce,

VĚTŠINOU BÝV. ŽÁKŮ NAŠICH ŠKOL, KTEŘÍ BYLI POPRAVENI NEBO UMUČENI
VE VĚZENÍCH A KONCENTRAČNÍCH TÁBORECH
NĚMECKO-NACISTICKÝM BĚSNĚNÍM PROTI ČESKÉMU NÁRODU
V DOBĚ OKUPACE ČESKÝCH ZEMÍ V LÉTECH 1939 AŽ 1945 !

JEDNOTLIVCI:

FRANTIŠEK BLÁBOLIL..... KAPITÁN
GISELA BRAJEROVÁ..... OBCHODNÍ POMOCNICE
Ph. Dr. E. BULATÝ..... FILOSOF
JAROSLAV ČERVÍČEK..... DĚLNÍK
IRMA DANIHELOVSKÁ..... MANŽELKA KNIHKUPCE
KAREL DOSKOČIL..... FINANČNÍ STRÁŽNÍK
ARNOŠT FREUND..... OBCHODNÍK TEXT. ZB.
JIŘÍ TOMÁŠ GANTNER..... MECHANIK
ANNA GOLDOVÁ..... KUCHARKA V. V.
OTILIE HARTENSTEINOVÁ..... SOUKROMNICE
PAVEL HERMANN..... MAJITEL ŠKROBÁRNY
IDA HOLEČKOVÁ..... SPRÁV. CHOROBINCE, MANŽ. ŘEZNÍKA
ANNA IRITZEROVÁ..... SOUKROMNICE
BERTA JELÍNKOVÁ..... OBCHODNICE
LADISLAV KUBEŠ..... ŘEDITEL MĚŠT. ŠKOLY CHLAPECKÉ
M. U. Dr. JOSEF KRBEČ..... LÉKAŘ V TÁBOŘE
PETROMILA KRBCOVÁ..... MANŽELKA LÉKAŘE
OLDŘICH KOCAR..... SLOVENSKÝ PARTYZÁN
ERICH KATZ..... OBCHODNÍ PŘÍRUČÍ
J. GOLDŠMÍD..... OBCHODNÍK
ANNA GRÖGEROVÁ..... OBCHODNICE KOLONIÁL. ZB.
ALOIS KURZWEIL..... RABÍN
JOSEF KOTT..... ÚŘEDNÍK LÉČEBNÉHO FONDU

JAN ZÁRUBA

OSKAR KORTY..... ZÁSTUPCE POJIŠŤOVNY
LADISLAV LÖWY..... OBCHODNÍK GALANTERNÍM ZB.
FRANTIŠEK MÁCHA..... ŘEZNÍK
FRANTIŠEK MÁCHA..... STUDUJÍCÍ OBCHOD. AKADEMIE
FRANTIŠKA MÁCHOVÁ..... POMOCNICE OBCH. ŘEZNICKÉHO
THEODOR MENŠÍK..... ROLNÍK
JAROSLAV MUSIL..... STUDUJÍCÍ OBCHOD. ŠKOLY
JINDŘICH PAVLÍK..... RUSKÝ LEGIONÁŘ, RESP. FIN. STRÁŽE
FRANTIŠEK PALUGYAI..... ÚŘEDNÍK U FV. SCHULZ
FRANTIŠEK PELTÁN..... PODOÚSTOJNÍK LETECTVA
KAREL POKORNÝ..... STUDUJÍCÍ
KLÁRA POLÁKOVÁ..... SOUKROMNICE
R. N. Dr. Ph. Mr. VILÉM RÖSCH..... LÉKÁRNÍK, STAROSTA MĚSTA
ANNA REINEROVÁ..... OBCHOD STRÁŽNÍM ZB.
KAREL ŘEZNÍČEK..... PLK. GENERÁL. ŠTÁBU
JIŘÍ SOLPERA..... ÚŘEDNÍK
ANNA SOLPEROVÁ..... MANŽELKA ÚŘEDNÍKA
KATEŘINA SIEGLOVÁ..... V DOMÁCNOSTI
JOSEF ŠIMEČEK..... INSPEKTOR FIN. STRÁŽE
MILOSLAV VOŇÁSEK..... AUTOMECHANIK
ELINKA VÁCLAVÍKOVÁ..... MANŽELKA OBCHODNÍKA CUKROV.
JAROSLAV VESELÝ..... OBCHODNÍK ŽELEZ. ZB. A BARVAI 11
MARIE WIENEROVÁ..... V DOMÁCNOSTI
AKT. ŘEDITEL N. B.

RODINY:

BEINKOLESOVA	OBCHOD OBILÍM	4	OSOBY		KOHNEROVA	TOVÁRNA SIKO	3	OSOBY
BENEŠOVA	OBCHOD STŘIŽ. ZB.	2	"		LÖWYHOVA	OBCHOD STŘIŽ. ZB.	2	"
J. U. Dr. BERMANNOVA	ADVOKÁT	3	"		PICKOVA	OBCHOD STŘIŽ. ZB.	5	"
BIENENFELDOVA	OBCHOD KOŽEMI	3	"		SINGEROVA	TOVÁRNÍK PLET. ZB.	8	"
BRUHLÍKOVA	VDOVA PO ADVOKÁTU	3	"		SCHULZOVA	VÝROBA OVOC. VÍN	4	"
DRESDNEROVA	OBCHOD STŘIŽ. ZB.	4	"		SCHÜTZOVA	OBCHOD STŘIŽ. ZB.	3	"
FELDMANOVA	ÚŘEDNÍK	3	"		SPITZEROVA	TOV. VÝROBA KNOFLÍKŮ	3	"
FLEISCHNEROVA	MAJ. TOVÁRNÍ TRIO	5	"		STAMPFOVA	ZASILATELSTVÍ	3	"
FREUNDOVA	OBCHOD STŘIŽ. ZB.	2	"		STEINOVA	MAJITEL PILY	3	"
GOLDSTEINOVA	TOVÁRNÍ VÝROBA OBUVI	3	"		STEINEROVA	SOUKROMNÍCI	2	"
GUTHOVA	OBCHOD STŘIŽ. ZB.	4	"		THEINEROVA /J. U. Dr./	ADVOKÁT, OBCHODNÍK	2	"
HÖNIGOVA	FIN. RADA A SOUKROM.	6	"		TIEDROVA	OBCHOD KOŽEMI	2	"
KAUDEROVA	OBCHOD GALANTER.	3	"		WEINSTEINOVA	ÚŘEDNÍK	2	"
KOHNOVA	OBCHOD STŘIŽ. ZB.	1	"		WINTEROVA	SOUKROM.	2	"
KOHNOVA	SOUKROMÝ UČITEL	3	"		WINTERNITZOVA	SKLENÁŘSTVÍ	4	"
KOHNEROVA	TOVÁRNA LUNETA	3	"		ZIMMEROVA	VÝROBA PRÁDLA	3	"
	ZIMMEROVA		SOUKROMNÍK					2

V ulicích našeho města můžeme nalézt pamětní dlažební kostky – „Kameny zmizelých“, které připomínají oběti nacistické totality, především členy židovské komunity, kteří byli během druhé světové války deportováni a zahynuli.

Kde je najít a koho připomínají:

Vídeňská ulice: U nemocniční zdi, kde dříve stál rodný dům rodiny Stampfových.

Panská ulice: Před domem číslo 95, kde žily rodiny Winternitzova a Schönova.

Nádražní ulice: Před číslem 249, domem operního pěvce Karla Bermana, jehož rodiče a bratr zahynuli v koncentračních táborech.

Masarykovo náměstí: kameny připomínající rodinu Beinkolesovu.

Klásterská ulice: Jindřichův Hradec, Klásterská 73, chodník před vchodem do domu- rodina Bienenfeldova.

Náměstí Míru: náměstí Míru 161, chodník mezi vchodem do domu a obchodem – rodina Kauderova.

Panská ul.: Panská 100, chodník před domem – rodina Freundova.

Komenského ul.: Komenského 12, chodník před domem - mezi obchodem a vchodem do domu – rodina Schulzova.

Pozn.: Uvádíme pouze ty kameny, které se jmenovitě vyskytují na nalezené pamětní desce a jména na nich byla pravděpodobně spjata s naší školou.

U příležitosti 140. výročí založení naší školy

vytvořila
Mgr. Lenka Hrubá

Použité materiály: SOKA: - Pamětní kniha obecné školy dívčí v Jindřichově Hradci 1939 – 1953
- Jindřichův Hradec – školní kronika 1940 – 1944
- Pamětní kniha – Jindřichův Hradec 1927 – 1936
Foto pamětní desky – autor Mgr. L. Hrubá